

Skrócony opis pracy doktorskiej (streszczenie)

Podstawowym celem pracy jest ukazanie istotnej roli myślenia *quasi-polifonicznego* i jego wyeksponowanie w interpretacji dyrygenckiej *II Symfonii e-moll* op. 27 Sergiusza Rachmaninowa oraz podkreślenie znaczenia tego myślenia dla wzbogacenia ekspresji i plastyczności materiału muzycznego, zarówno podczas pracy z orkiestrą, jak i wykonania koncertowego. Z tego względu decydujące jest dobranie metod dyrygenckich podkreślających obecność myślenia *quasi-polifonicznego*.

Szczegółowa analiza muzyczna została przeprowadzona ze względu na specyfikę tematu ze szczególnym naciskiem położonym na przejawy faktury polifonicznej i ich wpływ na pozostałe elementy. Ponadto we wnioskach analizy została podjęta próba określenia formalnego archetypu symfonicznego Rachmaninowa w kontekście jego pozostałych dzieł symfonicznych: *I Symfonii d-moll* op. 13 i *III Symfonii a-moll* op. 44.

Zastosowanie metody analizy porównawczej czterech wybranych nagrań płytowych z różnych okresów fonografii XX i XXI wieku służy podparciu tezy, że myślenie *quasi-polifoniczne* jest rzadko podkreślane w praktyce wykonawczej w wystarczająco wyrazisty sposób.

Zawarto również opis dwóch podstawowych metod wykonawczych. Pierwsza z nich polega na uświadomieniu znaczenia dialogu między sekcjami instrumentów na poziomie zarówno wertykalnym jak i horyzontalnym. Druga metoda zakłada wypracowanie odpowiednich proporcji brzmieniowych w fakturze homofonicznej i polifonicznej. Wnioski dotyczące praktyki wykonawczej, mającej na celu ukazanie myślenia *quasi-polifonicznego*, zaprezentowano ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia techniki dyrygenckiej oraz struktury pracy dyrygenta podczas prób.

Kształtowanie ekspresji wymaga od dyrygenta świadomości procesów energetycznych zachodzących w muzyce oraz źródeł ich pochodzenia. Jednym z głównych elementów wpływających na ten proces jest artykulacja, która poprzez charakter dźwięku i frazowanie, nadaje muzyce nie tylko odpowiedni wyraz, ale także stanowi dopełnienie od strony technicznej. Równie ważnymi elementami o istotnym wpływie na ekspresję są dynamika i agogika. Połączenie tych aspektów z myśleniem *quasi-polifonicznym* ma niewątpliwie istotne znaczenie dla subiektywnego i wyrazistego interpretowania dzieła Rachmaninowa.

Opis dopełniający pracę artystyczną składa się w założeniu z uwag wstępnych, trzech rozdziałów oraz refleksji końcowych. W uwagach wstępnych przedstawiono uzasadnienie wyboru tematu, następnie opisano metodę analizy porównawczej. Ponadto terminy „polifonia”, „myślenie *quasi*-polifoniczne” i „motto” zostały zdefiniowane w kontekście specyfiki tematu pracy. W rozdziale pierwszym zawarto omówienie miejsca, znaczenie i recepcję Rachmaninowa jako kompozytora w historii muzyki, w połączeniu z krótkim opisem jego kryzysów tożsamości i ich wpływu na twórczość kompozytorską. Następnie podjęto próbę określenia miejsca i znaczenia *II Symfonii* w całokształcie jego twórczości symfonicznej. Rozdział drugi przedstawia genezę utworu oraz jego szczegółową analizę muzyczną. Syntetyczne wnioski analizy uwzględniają użycie technik polifonicznych jako tradycyjnego środka kompozytorskiego i stylistycznego. Centralną część opisu stanowi rozdział trzeci, którego przedmiotem jest opis interpretacji dzieła artystycznego oraz praca dyrygenta nad koncepcją wykonawczą. Obejmuje on również analizę porównawczą czterech wybranych nagrań płytowych. Ponadto na podstawie myślenia *quasi*-polifonicznego jako istotnego aspektu w interpretacji dyrygenckiej, opisano metody wykonawcze podkreślające obecność tego aspektu w interpretacji. W refleksjach końcowych zawarto wnioski wynikające z praktyki wykonawczej ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia techniki dyrygenckiej. Dopełnienie niniejszej rozprawy stanowi wykaz źródeł.

Brief description of the doctoral thesis (abstract)

The main objective of this doctoral thesis is to show the important role of *quasi*-polyphonic thinking and its exposition in the conductor's interpretation of Sergei Rachmaninov's *Symphony No. 2 in E minor* Op. 27, as well as to emphasize the importance of this thinking in enriching the expression and plasticity of the musical material, both when working with the orchestra during rehearsals and concert performances. For this purpose, it is important to select conducting methods and rehearsal techniques that emphasize the presence of *quasi*-polyphonic thinking in the conductor's interpretation.

A detailed musical analysis is carried out due to the specificity of the subject with particular emphasis on the manifestation of polyphonic textures and their influence on other elements. In addition, in the conclusions of the analysis an attempt is made to define Rachmaninov's formal symphonic archetype in the context of his other two symphonic works: his *Symphony No. 1 in D Minor* Op. 13 and *Symphony No. 3 in A Minor* Op. 44.

The application of the method of comparative analysis of four selected recordings from different periods of the 20th and 21st century phonography supports the thesis that *quasi*-polyphonic thinking is rarely emphasized in performance practice in a sufficiently clear way.

The doctoral thesis contains a description of two basic performance methods. The first one is to raise awareness of the importance of the dialogue between various instrument sections at both the vertical and horizontal level. The second method involves working out appropriate sound proportions in homophonic and polyphonic textures. Conclusions on performance practice, aimed to show *quasi*-polyphonic thinking, are presented with particular emphasis on the importance of conducting technique and the structure of the conductor's work during rehearsals.

Shaping the expression requires the conductor to be aware of the energy processes taking place in music and their sources. One of the main elements influencing this process is articulation, which, through the nature of sound and phrasing, not only gives the music expression, but also constitutes the technical complement. Equally important elements with a significant impact on expression are dynamics and agogics. The combination of these aspects with *quasi*-polyphonic thinking is undoubtedly important for the subjective and expressive interpretation of Rachmaninov's work.

The description complementing the artistic work is structured in three main parts: preliminary remarks, three chapters and final reflections. In the introductory remarks, a justification for the choice of topic is presented, followed by a description of the comparative analysis method. Moreover, the terms "polyphony", "*quasi*-polyphonic thinking" and "motto" are defined in the context of the specificity of the topic of the doctoral thesis. The first chapter contains an overview of Rachmaninov's role, significance and reception as a composer in the history of music, together with a brief description of his identity crises and their impacts on his work as composer. Furthermore, an attempt is made to define the place and significance of his *Symphony No. 2 in E Minor* Op. 27 in the entirety of his symphonic oeuvre. The second chapter presents the genesis of the work and its detailed musical analysis. Synthetic conclusions from the analysis take particular account of the use of polyphonic techniques as a traditional stylistic and compositional remedy. The central part of the thesis is the third chapter, the subject of which is the description of the interpretation of the artistic work and the conductor's work on the performance concept. It also includes the comparative analysis of the four selected disc recordings. Moreover, on the basis of *quasi*-polyphonic thinking as an important aspect of a conductor's interpretation, performance methods are described which emphasize the presence of this aspect in the interpretation. The final reflections contain conclusions resulting from performance practice with particular emphasis on the importance of conducting technique. This dissertation is complemented by the list of references.